

Felix NICOLAU

Technical University of Civil Engineering of Bucharest, Romania/

University of Granada, Spain

LITERATURA ROMÂNĂ ÎN SPAȚIUL HISPANIC. VIZIUNEA TRADUCĂTORILOR

DOI: <http://doi.org/10.35219/lexic.2025.1-2.05>

Emigrația românească în Spania după cel de-al Doilea Război Mondial a fost de un înalt nivel cultural. Cea de după căderea regimului comunist a fost generată în principal de condițiile economice nefavorabile, astfel încât realizările culturale ale noii diaspore nu s-au putut ridica la nivelul predecesorilor lor. Chiar și așa, dorința de cultură, în special de cultură literară și muzicală, a persistat.

Lupta milenară a cuvântului cu fraza

Faptul că frazeologia este considerată mai importantă decât cuvântul în sine este legat și de faptul că latina era considerată - și chiar era la acea vreme - o limbă superioară englezei medievale. Engleza nu acoperea subtilitățile latinei nici la nivel de vocabular, nici la nivel de structuri gramaticale. Prin urmare, recomandarea era justificată.

La sfârșitul clasicismului francez, eurocentrismul lingvistic a apărut în forma sa cea mai acută: galocentrismul. Întrucât franceza era considerată o limbă mai nobilă decât celelalte, traducătorilor li s-a cerut pur și simplu să fie eleganți, în detrimentul mesajului original. *Acceptabilitatea* ar fi generat frumusețea: *Les belles infidèles* - frumoase, dar infidele (Venuti, 2004, p. 17). Traducerea trebuia să fie mai elegantă, mai frumoasă decât originalul, astfel încât ne mirăm de ce au mai fost traduse texte care erau considerate insuficient de rafinate.

În aceeași ordine de idei, un iluminist ca Alexander Fraser Tytler, autor al *Essay on the Principles of Translation* (1791), primul tratat sistematic de traducere în limba engleză, a aplaudat traducerile lui Alexander Pope (1715-1726) din epopeile homerice pentru eliminarea pasajelor care „jignesc prin introducerea de imagini josnice și aluzii puerile”.

Nu numai că traducătorii erau prețuiți mai mult decât autorii înșiși, dar purismul atingea cote atât de înalte încât dialectele și variantele nu erau luate în considerare în capacitatea lor de a transmite conținutul operelor de mare calibru artistic și intelectual.

Desigur, acest lucru exclude orice acceptare a epopeilor comice precum *Țiganiada*, autor Ion Budai-Deleanu, pe linia interpretărilor lui Aristotel, Horațiu și Boileau, care considerau capodopera drept ceva strict serios, impunător. După cum se știe, țiganii din *Țiganiada* discută probleme politice cu referire la considerațiile lui Aristotel, dar nu numai, despre formele de guvernământ. Cu alte cuvinte, oamenii de cultură care decideau conținutul canonului nu apreciau umorul decât ca pe un amuzament facil, abordare care prevalează și astăzi, chiar dacă se susține că toate vechile criterii de clasificare a operelor nu mai sunt valabile.

Eleganții împotriva barbarilor

În *Epistola ad Pammachium* scrisă de Sfântul Ieronim găsim aceeași încurajare a impertinenței traducătorului la un reprezentant al Epocii de Aur romane. Horațiu în *Ars Poetica*, „Nu te strădui să redai cuvânt cu cuvânt ca un traducător fidel [*interpretes*]”, „Ceea ce voi numiți veridicitate în traducere [*interpretationis*], cei educați numesc κακοζήλιαν sau <<exces de zel>>” (Venuti, 2004, p. 24). De la combaterea traducerii leneșe se sare direct la recomandarea de a abandona adevărul, ca să spunem așa, exprimat în textul original. Această abordare ar rămâne valabilă din Antichitate până în Renaștere, fondată, după cum am văzut, pe credința că există limbi și culturi superioare, nu doar civilizații. Și aici aș dori să subliniez diferența calitativă dintre cultură și civilizație. Faptul că romanii aveau ingineri și strategii excelenți nu i-a făcut în niciun fel superiori din punct de vedere uman față de civilizațiile primitive. În special, tranziția de la republică la imperiul roman a antrenat un declin moral și politic. În plus, după cum știm, orice popor civilizat cu pretenții de superioritate considera alte civilizații drept barbare. Un exemplu izbitor este faptul că atât grecii, cât și romanii considerau că doar barbarii purtau pantaloni.

Dinamismul, strălucirea cuvântului

O reevaluare a cuvântului, după sute de ani de obediență față de frază, propoziție și locuțiune, vine din partea unui poet care a revoluționat expresia artistică mai întâi cu imagismul, apoi cu vorticismul. Ezra Pound, în fasciculul al nouălea din seria „Osiris”, intitulat „Despre tehnică”, care

conține prima referire la *vortex*, vorbea despre cuvinte ca despre „conuri electrificate”, cuvinte încărcate cu „puterea tradiției, a secolelor de conștiință a rasei, a acordului, a asocierii” (Gentzler, 2001, p. 16). Un cuvânt bine ales și deci bine tradus poate declanșa vârtejuri de energie cu valențe artistice și metafizice enorme. Ne aflăm acum în domeniul sinonimiei, după mii de ani de traduceri canonice care persistau în frazeologie.

Aceste „detalii”, sau ceea ce Ezra Pound numește „Teoria detaliilor luminoase”, constituie o teorie *sui generis* a traducerii „axată pe redarea precisă a detaliilor, a cuvintelor individuale și a imaginilor unice sau chiar fragmentate” și „bazată pe un concept de energie în limbaj”. Astfel, „traducătorul era văzut ca un artist, un explorator sau un caligraf, unul care modelează cuvintele” (Gentzler, 2001, p. 15). Într-adevăr, deși abordarea lui Pound dă impresia unei recesiuni traductologice, ea subliniază unicitatea traducătorului, nu doar capacitatea acestuia de a stăpâni abilități impecabile pentru a obține adecvarea filologică, tehnică sau ideologică.

Fără această recunoaștere a puterii cuvintelor și a înțelegerii semnificațiilor lor suprapuse, traducerea va fi superficială și modestă. De asemenea, Pound adaugă că „o preocupare pentru sintaxă poate sta în calea traducătorului” (Gentzler, 2001, p. 23). Nu în sensul că sintaxa ar trebui neglijată, ci că protagonismul ar trebui cedat cuvântului, singurul capabil să pună în mișcare aranjamentul sintactic și să-l transforme într-un vortex.

Ersatz-ul, imitarea comunicării

În anul 828 î.Hr., moaștele Sfântului Marcu au fost furate din Alexandria și aduse la Venetia. Acesta este motivul pentru care faimoasa piață centrală a orașului se numește Piazza San Marco. Orișicât, răpitorii au pus în locul lor moaștele Sfântului Claudiu. Așadar, este vorba despre o translație. Adică, ceva de aceeași substanță și semnificație este folosit ca substitut, ca *Ersatz* (Cronin, 2003, p.8).

Și revenind la localizare, Robert C. Sprung consideră că „cel mai eficient mod de a face un produs cu adevărat internațional este de a-l face să arate și să se simtă ca un produs din țara țintă” (Cronin, 2003, p.16). Aceasta este, dacă vreți, ceea ce au înțeles comercianții chinezi, care astăzi produc și celebra ceramică românească de Horezu. Problema constă în calitatea slabă a traducerii, un *Ersatz* este menit să înlocuiască ceva, așa cum „nechezolul” era menit să înlocuiască cafeaua în timpul comunismului în România. Este vorba despre păstrarea aparențelor. În acest sens, vă recomand *Keep Up Appearances*, un celebru sitcom britanic scris și produs de Roy Clarke și

difuzat între 1990 și 1995, ce o are ca protagonistă pe încrezuta snoabă Hyacinth Bucket (alias Patricia Routledge), care este îngrozită dacă numele ei nu se pronunță „Bouquet”, ca în franceză. Hyacinth este o mondenă umilă, dar disperată să emuleze aristocrația. Firește, o ironie la adresa aroganței multor englezi. În ceea ce privește procedeele de traducere, ele recurg la optimizarea prin înnobilarea mesajului, mai mult sau mai puțin ceea ce recomandau traducătorii și teoreticienii epocii clasiciste.

Traduceri mai cu seamă private din literatura română în Spania anilor 2000

Printre inițiativele private se numără traducerile în spaniolă ale lui Dragoș Cosmin Popa din autori români: Dorin Tudoran, Paul Aretzu, Vasile Dan, Mihai Firică, Ruxandra Cesereanu, Leo Butnaru, Traian Ștef, Gilda Vâlcă, toate în revista *Littera Nova* din Madrid. Împreună cu el am tradus și poezii de Elena Loreta Popa pentru revista spaniolă *Ágora*. În *Littera Nova*, Eugen Barz și Mihaela Vechiu publică și traduceri din spaniolă în română. De asemenea, au întocmit o antologie de poezie spaniolă tradusă în română, *Poeți din spațiul hispanic/ Poetas del espacio hispánico*, precum și antologia cu poemele lui Carlos D'Ors, *Zborul/ El vuelo*, dar și culegerea de poezii a lui Enrique Nogueras, *Rugăciune în singurătate/ Oracion e soledad*.

În același timp, merită menționată activitatea Elisabetei Boțan, care a tradus poezii de Iulian Boldea, Alexandru Ovidiu Vintilă, Dorina Brândușa Laden, Angela Mamier și pe care le-a publicat în principal în revista spaniolă *Crátera*. De asemenea, a alcătuit antologia virtuală *Horizontes poéticos / Poetic Horizons* cu peste 1500 de texte traduse.

Ceea ce aș dori să spun la finalul acestei mini-sinteze este că în cazul câtorva poezii ale unor scriitori canonici, în special cele scrise cu tehnici complexe, unii traducători au ales să elimine rima, ritmul și metrul. În acest fel, ei au renunțat la muzicalitate, la farmec. Dar meritele celor care s-au străduit să facă cunoscute textele literare românești în spațiul cultural spaniol sunt incontestabile și trebuie subliniat încă o dată că traducătorii fără experiență au realizat adesea transpuneri excelente, cu pasiune și precizie.

Avem deja traduceri, rămâne de văzut cât de interesat va fi publicul spaniol și apoi dacă vor fi traduși și scriitori nereprezentativi, dar inovatori și spectaculoși.

Analizarea câtorva traduceri din literatura română în limba spaniolă

„Cârțița lui Pessoa” / „El topo de Pessoa”, poem de Constantin Abăluță, a fost tradus de Corina Oproae.

În versul „Stau sub lumina veiozei ca un psihopat” se omite indicativul prezent al persoanei întâi singular „stau”, ceea ce sporește impresia de imagine și deci poeticitatea ei: „bajo la luz de la lámpara como un psicópata”.

În versul următor, se alege o transpoziție pentru a surprinde aspectul continuu, atât de versatil și discret în limba română: „amintindu-mi reverele hainei bunicului”, gerunziul beneficiind de stabilitate în traducere: „estoy recordando las solapas del abrigo de mi abuelo”.

Apoi, o transpoziție sintactică, în acest caz, dă un plus de dinamism structurii prin deplasarea verbului: „Și-n spaima albastră a catifelei plâng” devine „lloro en el terror azul del terciopelo”. De asemenea, traducerea substantivului „spaimă” prin „terror”, în loc de „susto” sau „temor”, intensifică mesajul metaforei. Ulterior, ritmul este încetinit printr-o serie de transpoziții, prin schimbarea gerunziului „marcând” cu timpul prezent „marcan”: „pentru ciocănelele ochilor marcând ore false” devine „por los pequeños martillos de los ojos que marcan horas falsas”.

Modulațiile sunt folosite și pentru a face vocabularul mai accesibil cititorului, ca în cazul adjectivului „inopinante”, care devine „inesperadas”: „Sunt făcut din venituri și plecări inopinante” devine „Estoy hecho de idas y vueltas inesperadas”.

Uneori este necesară o adaptare pentru a traduce un plural prin singular: „întunecimilor” va deveni „oscuridad”: în „am asimetriile întunecimilor”, versul este metamorfozat cu forme de singular „tengo la asimetría de la oscuridad”.

Un adjectiv derivat dintr-un participiu este, de asemenea, tradus printr-o transpoziție cu funcție de echivalență dinamică: „nedescoperite” devine „sin descubrir” în versul „mis garras son/ constelaciones sin descubrir”, inițial „ghiarele mele sunt/constelații nedescoperite”.

În plus, traducerea modernizează lexicul folosit de Arghezi, care se bizuia pe arhaisme și regionalisme pentru a genera efecte stilistice: „râpi” devine „valles”, „gropi” devin „abismos”, „hrisov” va fi „blasón”, „urmașilor stăpâni” ajung „tantos descendientes”. (Oproae, 2022, pp. 26-29). În ciuda acestei provocări atât de dificile, traducătoarea a realizat o traducere utilă

Voi încerca să nu pun accentul pe procedurile repetitive, ci doar pe cele mai interesante. Astfel, expresia idiomatică „pe bună dreptate” va fi tradusă prin sinteza „cu rațiune” din versul „Con razón puedes preguntarte si existo”, inițial „Pe bună dreptate te poți întreba dacă exist” (Oproae, 2022, pp. 445-448).

În traducerea poeziei „Testament” / „Testamento” a lui Tudor Arghezi, rima împerecheată, ritmul și metrul sunt omise aproape în totalitate, omisiune care duce la decompensare. După cum se știe, poezia lui Arghezi, în toate fazele ei, se bazează pe muzicalitatea produsă de proză. Traducătoarea elimină orice muzicalitate, ceea ce are ca efect o regândire teoretică a acestei poezii.

În plus, traducerea modernizează lexicul folosit de Arghezi, care se baza pe efectul stilistic produs de arhaisme și regionalisme: „râpi” devine „valles”, „gropi” devine „abismos”, „hrisov” devine «blasón», „urmașilor stăpâni” devine „tantos descendientes”. În ciuda acestei sarcini foarte dificile, traducătorul realizează o traducere utilă (Oproae, 2022, pp. 26-29).

Traduceri din literatura canonizată

În ceea ce privește traducerea prozei canonice, am selectat un fragment din schița *Vizită* de Ioan Luca Caragiale, tradus de Aurel Răuță. Ca traducător de înalt nivel, Răuță îndrăznește să traducă autori români din secolul al XIX-lea, când limba se afla într-un alt stadiu de dezvoltare și, în consecință, diferă de limba română de astăzi. Diferențele sunt notabile atât în lexic, cât și în stilistica literară. I. L. Caragiale este un scriitor de mare forță, un maestru al situației comice și al limbajului. Voi analiza câteva dintre procedeele de traducere folosite în schița *Vizită*.

Unele forme arhaice sunt nuanțate de la început „prietină” tradus prin „amiga”, ca și forma modernă „prieteni”. Exact în aceeași situație se află substantivul „atențiune”, tradus în română prin forma contemporană „atención”. Forma românească modernă elimină sufixul *-iune* pentru a obține modernul „atenție”.

O problemă specifică este pusă de lexicul specializat, de exemplu gradul militar „maior de roșiori” care este interpretat prin traducerea consacrată „comandante de Caballeria”.

Pare imposibilă traducerea fidelă a expresiei „a i se urî”, care este într-un anumit sens sinonimă cu verbul reflexiv „a se plictisi”, dar nu într-o relație de sinonimie perfectă. Expresia „de la o vreme i se urăște chiar unei femei cu petrecerile” este tradusă cu ajutorul transpozițiilor și modulațiilor:

"llega un momento en que también una mujer se aburre de tantas diversiones" (Caragiale, 1992, pp. 51-56). "Diversion" în spaniolă acoperă o gamă semantică mai largă decât „petrecere”, care seamănă mai degrabă cu "fiesta", dar traducătorul este întotdeauna atent să nu piardă sensul din textul sursă.

Un verb cu tentă arhaică precum „a se astâmpăra” este tradus, în mod similar, nu cu o sintagmă congruentă, ci cu una modernă:

„- Uite, conită, Ionel nu s-astâmpără!”

Devine:

"- ¡Mire, señora, Juanin es muy malo!" (Caragiale, 1992, p. 56).

Trecând la o altă scriitoare consacrată, Hortensia Papadat-Bengescu, voi analiza câteva dintre soluțiile oferite de traducătorul Joaquín Garrigos pentru romanul *Concert din muzică de Bach/ Concierto de música de Bach*, Madrid, Gadir, 2010. Limbajul scriitorului este mult mai apropiat de limbajul literar actual, ceea ce se datorează și faptului că majoritatea personajelor aparțin aristocrației sau, cel puțin, parveniților din clasa superioară. Este firesc ca traducătorul să nu facă niciun efort pentru a reproduce patina epocii în limbă, adică mai ales alternanțele vocalice și consonantice care au evoluat de-a lungul deceniilor. Totuși, respectul traducătorului pentru original este evident, preferând traducerea literală ori de câte ori este posibil. Astfel, Lică Trubadurul devine în spaniolă Lică el Trovador, Bruna Ada este redată prin Morena Ada.

Analiza traducerii unor poeme contemporane

Doi traducători excelenți de literatură contemporană sunt Dragoș Cosmin Popa și Ioana Zlotescu. Ei au tradus texte ale poetului disident și experimental anticomunist Dorin Tudoran. Traducerea lor este reverențioasă față de original, ceea ce nu dăunează versiunii în limba engleză. Frapează la această traducere dificultatea de a traduce limbajul colocvial sau prozodia. În traducerea poeziei lui Dorin Tudoran „leprozeria de sticlă”/ „leproseria de vidrio”, traducătorii aleg să suprimă rimele de la sfârșitul versurilor, mai mult ca sigur în acord cu poetul, posibil din cauza lipsei de timp pentru a livra traducerea. Succesul traducerii constă în identificarea unor echivalențe spaniole autentice. Faptul că limba română are o bază lexicală complexă, cu elemente din fazele medievale (latină, slavă veche, turcă, greacă, poloneză, armeană) și moderne a numeroase limbi (italiană, franceză, rusă, ucraineană, maghiară, bulgară, sârbă), înseamnă că

scriitorii au la îndemână un arsenal lexical formidabil. De pildă, termeni precum „scăfârlie” / „testa”, „broboane” / „gotas”, „prihană” / „pecado”, „veac” / „siglo”, folosiți de Dorin Tudoran, necesită abilități extraordinare de traducere.

Una dintre calitățile acestei traduceri este hemistihul cu implicații intertextuale și interculturale: „tu' i mama ei de viață/ că-i subțire ca o ață” / „puta vida/ que es como un hilo de fina”. La fel se întâmplă și cu traducerea epitetului „trombonisto”, metonimie care se referă la instrumentul muzical trombon, ce în română acumulează suprasemnificația descalficantă de „mincinos”, tradusă în spaniolă printr-un epitet fără conexiuni muzicale, „embustera” (Popa, Zlotescu, *Littera Nova*, Nr.2/2023, Madrid, p. 15).

Elisabeta Boțan a tradus mulți poeți români în spaniolă. Unul dintre aceștia este Mircea Bârsilă, din opera căruia a selectat poemul „Vară” / „Verano”. Bârsilă scrie poezii cu un lexic tradiționalist și metafizico-filosofic, precum și unele poezii naturalist-mitologice.

În cazul acestei poezii, este de remarcat în primul rând inversiunea de gen, întrucât substantivul „estación” / „anotimp” este feminin în limba spaniolă, în timp ce în limba română este neutru, „un anotimp, două anotimpuri”. Dar există și situația inversă, deoarece „vară” este feminin în română, în timp ce în spaniolă este masculin, „verano”. Acesta este un tip de chiasm interlingvistic.

Traducătoarea se străduiește să sublinieze înrudirea latină dintre cele două limbi romanice, motiv pentru care optează adesea pentru termeni latini în traducerea cuvintelor românești de origine non-latină, dar care au sinonime de origine latină. Un exemplu este „anotimp mătăsoș nedeșăvârșit”, în care ultimul adjectiv, de etimon slav vechi, este tradus printr-un adjectiv latin: „estación sedosa e incompleta”. „Nedeșăvârșit” are sinonimul românesc „incomplet”. Conjuncția nu există în original, Boțan preferând să încetinească ritmul prin amplificare. Această compensare expansivă va fi o caracteristică a traducerii acestui poem. În același timp, traducerea modifică și metrul poeziei prin transferarea unor cuvinte în versurile următoare.

Boțan întreprinde o latinizare prin traducere și în cazul substantivului „preocupaciones”, care există și în română ca „preocupări”, dar în poem există o derivare dintr-un vechi cuvânt bulgăresc, „grijilor”: „bubuitul grijilor zilnice” devine „el estruendo de las preocupaciones diarias”.

Există și o compensare prin adăugarea articolului hotărât: versul „fericirea înnebunitoarei călduri” devine „la felicidad del enloquecedor calor”, ceea ce generează un efect izolator și particularizant, adâncind basorelieful înspre *ronde-bosse*.

Nuanțele arhaice sau modern peiorative ale substantivului „muiere”, din latinescul „mulier”, sunt greu de sesizat, în timp ce în spaniolă „mujer”, descendent al aceluiași etimon, este absorbit fără excese sau defecte în limba contemporană: „muiere împodobită” devine „mujer adornada” (în *Crátera. Revista de Crítica y Poesía Contemporánea*, nr. 7, 2020, p. 58).

În rest, însă, traducerea respectă sensul originalului, un original care, de altfel, nu prezintă dificultăți deosebite de arhitectură prozodică sau de supradimensionare stilistico-mitologică.

Necesare recuperări în cadrul canonului

În traducerea textelor literare canonice din epoca realismului, până la sfârșitul celui de-al Doilea Război Mondial, sarcina traducătorului a fost în primul rând o chestiune de competență profesională. De atunci încolo, aspectul ideologic a devenit din ce în ce mai important, iar atenția acordată corectitudinii politice a contat atunci când a fost vorba de nominalizări la premii.

În ceea ce privește fidelitatea și expresivitatea traducerii literare, perspectivele pot fi optimiste sau pesimiste, ca în orice demers uman: „A citi poezie în traducere este ca și cum ai săruta o femeie printr-o batistă” (în Sofer, 2004, p. 43), declară cu descurajare Haim Nachman Bialik. Între timp, cercetători mai optimiști susțin posibilitatea traducerii poeziei: „A săruta o femeie printr-o batistă nu este chiar atât de rău” (*Ibidem*), răspunde Yehudah Amichai.

Atitudinea față de libertățile pe care traducătorii literari și le pot lua față de textul original diferă de la o ideologie la alta. Unele epoci tolerează sau chiar încurajează „obraznicia” traducătorului, în timp ce altele preferă o traducere cât mai fidelă față de original. Nu numai că este imposibil ca rezultatul unei traduceri literare să fie identic cu originalul, dar adesea traducătorul poate rescrie originalul sau chiar îl poate trunchia. Traducerile din română în spaniolă analizate în acest articol încearcă de obicei să respecte textul original. Cel mai adesea se observă „trădări” în registrul stilistic (arhaisme, regionalisme) și în prozodie. Dar, în general, literatura română reprezentativă este tradusă cu abilitate în spațiul cultural iberic. Ceea ce rămâne de recuperat este traducerea operelor valoroase ale autorilor

retractili care nu s-au străduit, prin mijloace specifice, să pătrundă în canon. Și aici ne întoarcem la problema relațiilor de putere, atât de influente în modelarea canonului. Aceste relații sunt adesea confirmate în traducere de alegerile făcute de traducători, mulți dintre ei la rândul lor scriitori ambițioși, atunci când selectează operele.

REFERINȚE:

- Antología. La poesía del siglo XX en Rumania*, traducción de Corina Oproae, Editorial: VISOR LIBROS S.L., Madrid, 2022.
- Bassnett, S. and Harish Trivedi (eds.), *Post-Colonial Translation Theory and Practice*, Routledge, 1999.
- Caragiale, I. L., *Cuentos*. traducido por Aurel Răuță, Publicaciones de la Asociación Hispano-Rumana, Salamanca, p. 9-16, 1992.
- Cronin, M., *Translation and Globalization*, Routledge, New York, USA, 2003.
- Gentzler, E., *Contemporary Translation Theories*, 2nd edition, Multilingual Matters Ltd, Uk., 2001.
- Papadat-Bengescu, Hortensia, *Concert din muzică de Bach/ Concierto de música de Bach*, traducido por Joaquín Garrigós Bueno, Madrid, Gadir, 2010.
- Sofer, M., *The Translator's Handbook*, Schreiber Publishing, Inc. Rockville, Maryland, USA, 5th edition, 2004.
- Venuti, L., *The Translation Studies Reader* (2nd edition), Routledge Taylor & Francis Group, USA, 2004.

REVISTE:

- Crátera, Revista de Crítica y Poesía Contemporánea*, España, nr. 7, 2020.
- Littera Nova*, Madrid Nr.2/2023.

LA LITTÉRATURE ROUMAINE DANS L'ESPACE HISPANIQUE. VISION DES TRADUCTEURS

Résumé: L'histoire de la traduction est sinueuse et souvent conflictuelle, comme c'est le cas pour d'autres sciences. Au fil du temps, les débats ont porté sur la prévalence des unités et des structures dans la langue et sur leur impact esthétique. Au fil du temps, des idéologies sont intervenues, qui ont également déformé le message du texte original. Dans le cas du texte littéraire, le message se confond avec le canal de communication. Les justifications possibles de l'intervention excessive du traducteur, qui en vient à se percevoir comme co-auteur du texte cible, ne sont défendables que dans la mesure où elles améliorent le texte source. Cela peut se

produire dans le cas de textes médiocres. Les chefs-d'œuvre, c'est-à-dire les textes littéraires d'une grande complexité sémantico-linguistique, seront toujours perdants dans le processus de traduction. La présente recherche vise à clarifier certaines étapes de l'histoire des études de traduction, ainsi qu'à présenter une mini-synthèse des traductions de la littérature roumaine vers la littérature hispanique. Elle propose également quelques analyses de la traduction de textes littéraires issus de différentes étapes de la littérature roumaine.

Mots-clés: *études de traduction, littérature roumaine, canon, mot contre phrase, idéologie.*